

Den smukke røde hornkoral hører til viftekoralerne og danner et fintmasket net. Den flade side vender mod strømmen så koralpolypperne får adgang til den maksimale mængde føde i vandstrømmen.
Foto: Carsten Christophersen, 2007.

Koral - medicin eller magi

Af Hans Toftlund Nielsen, Institut for Fysik og Kemi, Syddansk Universitet

Selvom vi på vore breddegrader ikke kommer direkte i kontakt med koraller, har de tidligere haft en høj status som lægemiddel. Mange af de egenskaber, man tillagde korallerne, havde mere at gøre med deres kostbarhed end med en medicinsk virkning i moderne forstand. Navnet kommer fra græsk corallium, som betyder smuk, ren og jomfruelig, muligvis med henvisning til den stadige fornyelse koraller undergår. Til medicinsk brug anbefalede kun ædelkoral (*Corallium nobile*) som nok svarer til rød koral (*Corallium rubrum*).

Den ældste omtale, vi har på dansk om disse medicinske virkninger, finder vi hos Henrik Harpestreng, der omkring 1250 skrev en stenbog, hvori koral omtales på følgende måde:

Koral hedder en god sten. Den kommer fra havets bund. Lige når den er taget op, er den grøn, men siden hen forsternes den ligesom forstenet træ og antager da en rød farve. Den er god mod storm og formilder hårdt vejr. Den virker imod trolde og forjager torden. Bliver den kastet i en vingård eller et andet sted, da forøges udbyttet meget.

De lærde er nogenlunde enige om, at Harpestreng ikke selv fandt på denne historie. Han har tilsyneladende skrevet af efter et latinsk manuskript, han var faldet over på sine rejser rundt i Europa. Forfatteren til den latinske tekst er biskop Marbod fra Rennes, og han menes at have forfattet sin tekst omkring 1050.

Udover koral beskriver Marbods stenbog 59 ædelsten, der alle tillægges mere eller mindre magiske egenskaber. Tiltroen til ædelstens helbredende virkninger var meget stor, men omkring oplysningstiden blev de fleste virkninger tilbagevist og henregnet til overtroens domæne. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at denne overtro er genopstået i moderne tid. De, der praktiserer i dette område, er dog ikke læger, men såkaldte stenhealere, som i øvrigt næsten alle er af hunkøn.

Magiske egenskaber

Englænderen Thomas Nicols udgav i 1652 en stenbog, hvor han uddybede korallernes mere magiske egenskaber [1].

Han hævdede, at hvis man bærer en rød koral om hal-

sen som amulet, så vil man ud fra stenens farvetone kunne bedømme personens helbred. Det er således et dårligt tegn, hvis stenen pludselig afbleges. Han havde følgende råd til unge mødre: *"Så snart det nyfødte barn er kommet til verden, endnu førend det får noget andet at spise, skal man give det en blanding af ti gran (2 gram) pulveriseret koral i moder-mælk. Barnet vil derefter være befriet for faldende syge resten af sine dage"*.

Køkkensalt

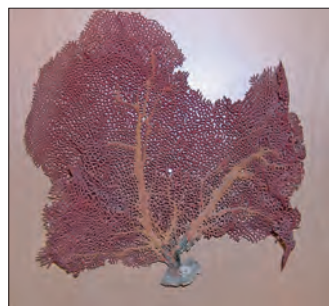
Den danske lærde læge, kemiker og botaniker Ole Borch (1626-90) skrev et helt kapitel i sin *Hermetis Ægyptiorum* [2] om ædelstens medicinske virkninger. I forbindelse med omtalen af koral gav han en fyldig anvisning på fremstilling af en koral-tinktur, der skulle virke hjertestyrkende og blodrejsende. Borch mente, at de aktive stoffer burde trækkes ud af stenen for at de kan virke. Han var godt klar over, at koral kan opløses i syre, men ville ikke anbefale det, da han mente, det ville være vanskeligt at fjerne den overskydende syre. I stedet anbefalede han at knuse stenen til et meget fint pulver og så koge den med destilleret vand i 24 timer. Når han så inddampede filtratet til næsten tørhed, fik han en rød væske, hvorfra et farveløst kubisk salt kunne isoleres. Når man nu husker, at koraller har vokset i havvand, vil en nærliggende identifikation af de kubiske krystaller, som Borch havde observeret, være, at de bestod af helt almindeligt køkkensalt: natriumklorid, NaCl.

På trods af denne fuser, må de fleste kemikere nok give mig ret i, at Borchs procedure var mere rationel end de moderne recepter, som stenhealerne angiver på fremstilling af ædelstentinkture. Ifølge dem overføres der nemlig ikke et

materielt stof til væsken. Det skal angiveligt være tilstrækkeligt at lægge stenen i vand en dags tid. Væsken er så på mirakuløs vis omdannet til en helbredende tinktur. Alt dette opnås alene ved overførsel af energier og vibrationer fra stenen til væske. Med hensyn til koraltinkturens helbredende egenskaber anfører Borch: *"Den dag i dag (1674) fremstiller den københavnske apoteker Johannes Kirchhoff efter denne metode en koral-tinktur af behagelig duft, farve og smag, samt med en god virkning. Den har jeg meget ofte prøvet såvel til at styrke det svækkede hjertes kræfter som til at standse blødninger fra uterus og nyrerne. Jeg har fundet dette middel kraftigt, og det er i disse sygdomme at foretrække for næsten alle andre lægemidler, hvilke jeg har haft lejlighed til at prøve. Det ville være let, hvis sagen var det umage værd, at bevise dette ved flere eksempler blandt endnu levende mennesker"*.

[1] Nicols, T. A Lapidary; Or, a Cabinet of Jewels, London 1652.

[2] Borch, O. *Hermetis Ægyptiorum, et Chemicorum Sapientia*, Hafniæ 1674.

ALSIDENT® udsugningssystemer

– gør arbejdsmiljøet renere!

**alsident®
system**

www.alsident.com

Finlandsvej 10 · DK-8450 Hammel · Tlf. +45 86 96 50 00